

Svar på fråga 2024/25:612 av Rickard Nordin (C)
Arbetsmiljöverkets sanktionsmöjligheter

Rickard Nordin har frågat mig om jag och regeringen kommer att agera, och i så fall på vilket sätt, för att säkerställa att oseriösa företag inte kan fortsätta agera på det sätt som uppdagats i medierapporteringen om tillstånd för sanering av asbest.

Jag vill börja med att tacka riksdagsledamoten för en angelägen fråga.

Asbest totalförbjöds i Sverige men förekommer fortfarande, framför allt i byggnader uppförda före 1979. Vid bearbetning eller rivning av materialet frigörs det fibrer som vid inandning kan leda till allvarliga och dödliga sjukdomar, till exempel cancer. Trots att asbest totalförbjöds i Sverige 1982 så leder ämnet fortfarande till i genomsnitt 270 dödsfall om året.

Det finns en omfattande reglering av arbete med asbest. Asbestdirektivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för asbest i arbete har relativt nyligen uppdaterats

genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668 av den 22 november 2023. Det finns också bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160), arbetsmiljöförordningen (1977:1166) och i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om asbest (AFS 2006:1) och om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3).

Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndighet och hanterar ansökningar om tillstånd för arbete med asbest. Myndigheten arbetar för närvarande med att genomföra det uppdaterade EU-direktivet i sina föreskrifter, bland annat regleringen som innebär en avsevärd sänkning av gränsvärdet för exponering av asbest. Asbest ingår dessutom i den handlingsplan för regeringens arbetsmiljöstrategi (skr. 2020/21:92) som Arbetsmiljöverket genomför inom ramen för nollvisionen mot arbetsrelaterad dödlighet, under delmålet "Ett tryggt arbetsliv", där flera olika kemiska ämnen eller arbetsmiljörisker som kan leda till döden ingår.

För att tillsynen och sanktionerna ska få större genomslag har regeringen i regleringsbrevet för 2025 bland annat gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att bedriva ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn, samt att utveckla arbetet med sanktionsavgifter. Arbetsmiljöverkets återrappporteringskrav att redovisa resultatet av vidtagna åtgärder för att tillsynsverksamhetens effektivitet och ökning av antalet inspektioner finns kvar.

Der förekommer att oseriösa företag utnyttjar kommunernas offentliga upphandlingar och direktvalssystem i sina arbetslivskriminella upplägg. Det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet, som samordnas av Arbetsmiljöverket erbjuder, via center mot arbetslivskriminalitet (AKC), stöd till kommunerna i deras brottsförebyggande arbete. Regeringen har gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen om hur ett strategiskt inköpsarbete kan motverka arbetslivskriminalitet i bland annat bygg- och anläggningssektorn. Arbetsmiljöverket och Upphandlingsmyndigheten är två av de 24 myndigheter som har fått i uppdrag att analysera vilka åtgärder som myndigheterna kan bidra med i det brottsförebyggande arbetet.

Brott, fusk och missbruk måste bekämpas med träffsäkra och effektiva metoder. Jag kan nämna att jag har haft ett särskilt möte med Arbetsmiljöverkets ledning med anledning av allvaret i de frågor som Rickard Nordin tar upp. Självklart blir en fysisk person som har ett bolag som har fått tillståndet indraget på grund av brister i hanteringen inte mer lämpad att hantera asbest för att den startar ett nytt bolag eller flyttar över verksamheten till ett annat befintligt bolag. Jag har för myndighetsledningen betonat vikten att vidta åtgärder skyndsamt för att komma till rätta med detta. Jag kommer att följa utvecklingen noga.

Stockholm den 30 december 2024

Paulina Brandberg